

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)

Випуск № 10(38) 2024

Київ – 2024

ISSN 2786-5274 Print

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10\(38\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38))

**«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 10(38) 2024. С. 902.**

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 07.10.2024, № 7/10-24)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.*

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290 журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89 журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення результатів наукових досліджень.

Головний редактор:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України, Президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Управління та адміністрування»

Ємельянов В.Р. <i>АДВОКАТУРА ТА ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА</i>	15
Єсенніков К.В. <i>ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В РІЗНИХ СФЕРАХ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ</i>	26
Костик Є.П., Вареник О.М., Васильєва Н.Б. <i>РОЛЬ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СТИМУЛЮВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ</i>	36
Криштанович М.Ф. <i>ХАРАКТЕРИСТИКА СУТНОСТІ Й ЗМІСТУ ДЕМОГРАФІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: МІСЦЕ Й ЗНАЧЕННЯ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ БЕЗПЕКОЮ</i>	51
Ларін С.В. <i>ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖСУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА</i>	60
Пархоменко-Куцевіл О.І. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ</i>	77
Серьогіна Н.О., Науменко С.П. <i>НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ</i>	88
Abramova I.O. <i>SATISFACTION WITH THE WORK OF THE ORGANIZATION'S STAFF: FORMS AND IMPACT ON THE EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE</i>	98
Shlenova M.H., Grechanyk O.Ye. <i>MANAGING ACADEMIC PERSONNEL IN HIGHER EDUCATION: CURRENT CHALLENGES AND FUTURE DIRECTIONS</i>	105
Леськів Г.З., Пантелєєв М.М. <i>БЕЗПЕКА ПРИ УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ : НОВІ МОЖЛИВОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	116
Марчук В.В., Шевченко А.В., Крушинський А.В. <i>МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ ТА ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ У ФОРМУВАННІ SUSTAINABILITY-МАЙБУТНЬОГО</i>	125

- Мельник Л.М., Ландяк Т.П., Коваль С.Ю.** 143
СПЕЦИФІКА ТА ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ
- Палвашова Г.І., Коренман Є.М.** 157
ІННОВАЦІЇ В ОПЕРАЦІЙНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ — ШЛЯХ ДО КОНКУРЕНТО-СПРОМОЖНОСТІ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ
- Рудаченко О.О., Коненко В.В.** 169
ІНТЕГРАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ
- Сохань І.В., Лузан Є.С.** 178
ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС РОЗВИТКУ ІНСТРУМЕНТІВ ТА МЕТОДИК ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
- Штангрет А.М., Силкін О.С., Шляхетко В.В.** 190
ТРУДОВА МІГРАЦІЯ ЯК ЗОВНІШНЯ ЗАГРОЗА ДЛЯ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

СЕРІЯ «Право»

- Бисага Ю.М.** 202
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ
- Бобко У.П.** 213
ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА РИНКУ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОДУКТУ
- Крупницький О.С., Замрига А.В.** 226
ПОВНОВАЖЕННЯ ТА КОМПЕТЕНЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ
- Маркулинець А.А.** 238
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМЕРЦІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ВЗАЄМОДІЯ КОРИСТУВАЧІВ ТА БРЕНДІВ У МЕЖАХ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ
- Пастух І.Д.** 250
ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ТА СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ
- Проневич О.С.** 262
ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ЗАСАДНИЧИЙ КОНЦЕПТ ПУБЛІЧНОГО МІСТОБУДІВНОГО ПРАВА: СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЛЕГАЛЬНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ

Пушкар М.В., Поліщук А.Е. <i>РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СОРТИ РОСЛИН В УКРАЇНІ</i>	273
Семенко Б.М. <i>СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ</i>	285
Сех Ю.З. <i>УСУНЕННЯ ВІД ПРАВА НА СПАДКУВАННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ВИЗНАННЯ ЇХ ВІДУМЕРЛОЮ СПАДЩИНОЮ</i>	297
Скриньковський Р.М. <i>УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ</i>	307
Христова Ю.В. <i>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	317
Шепета О.В. <i>ОЦІНКА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ПРОБЛЕМ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КАДРОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПРИ ПІДБОРІ ПЕРСОНАЛУ В СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ</i>	330
СЕРІЯ «Економіка»	
Живко З.Б., Стадник М.Є., Родченко С.С., Шегинська А.І., Живко О.В. <i>РОЛЬ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ</i>	343
Лемішко О.О., Аксаїтов Р.Ш. <i>ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ КИЇВСЬКОГО РЕГІОНУ: ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРЕВАГИ</i>	361
Лукаш Д.Г., Приймук О.Р. <i>ЛОГІСТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ТРЕЙДІНГУ НАФТОПРОДУКТІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ</i>	372
Марінов Є.А. <i>ЕКОНОМІЧНИЙ ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК</i>	384
Перхайло Н.А., Овсієнко А.М. <i>ЕКОНОМІЧНА КУЛЬТУРА ФАХІВЦЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ</i>	398
Поляк-Свергун М.М. <i>ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ</i>	407

- Ружевич Д.І., Ружевич В.І.** 416
*РЕГЕНЕРАЦІЯ ПОКЛАДІВ ВУГЛЕВОДНІВ НА ПІЗНІЙ СТАДІЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ,
ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ НАРОЩУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЗАПАСІВ
ТА ЇХ ВИДОБУТКУ (НА ПРИКЛАДІ АБАЗІВСЬКОГО ГАЗОКОНДЕНСАТНОГО
РОДОВИЩА)*
- Струк Н.Р., Михайлик Н.І.** 432
*МАРКЕТИНГОВЕ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ
ТОРГІВЛІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ*
- Шубалий О.М., Єфімов А.С.** 441
ВИКЛИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІДНОЇ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
- Шульц С.Л., Антонюк М.Ю.** 452
*РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС: ГЕНЕЗА СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ
СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ*
- Щитов Д.М.** 464
*ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАХОДИ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕПОН В
ЕЛЕКТРОННІЙ ТОРГІВЛІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ*

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Cui Naoran** 475
*SCIENTIFIC APPROACHES TO FORMING THE COGNITIVE ACTIVITY OF
YOUNGER SCHOOL STUDENTS IN ART LESSONS USING COMPUTER
TECHNOLOGIES*
- Grod I.M., Leshchuk S.O., Grod I.M.** 483
*USE OF MULTIMEDIA EDUCATIONAL TOOLS ON THE EXAMPLE OF STUDYING
THE TOPIC "COMPUTER NETWORKS"*
- Багорка А.М., Есаулова О.В.** 495
*ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОФЕ-
СІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ*
- Бажан С.П.** 508
*«ОСВІТА 4:0» В АСПЕКТІ УПРАВЛІННЯ ТЕХНІЧНИМ ОСВІТНЬО-НАУКОВИМ
КЛАСТЕРОМ*
- Бацуровська І.В., Кашина Г.С., Кутафін Ю.В., Брезецький С.О.** 519
РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
- Белій С.П., Гращенкова Ж.В.** 532
*КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНА СКЛАДОВА СУЧАС-
НОГО ТРЕНЕРА З ПЛАВАННЯ*

- Дубініна Н.В.** 542
ВПЛИВ НАУКОВО-ТВОРЧОГО ГУРТКА НА ФОРМУВАННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ ТА АРХІТЕКТОРІВ
- Загородня А.А.** 553
ПИТАННЯ АНТРОПОЛОГІЧНИХ СМИСЛІВ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ В СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ УКРАЇНСЬКИХ МИТЦІВ: В. ВИННИЧЕНКО, М. ШЛЕМКЕВИЧ
- Заремська І.М., Мілютіна О.К., Марєєв Д.А.** 563
ЗАВДАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ
- Коргун Л.М.** 576
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
- Кравченко К.А.** 587
ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ІЗ ТЕОРІЇ ЦИФРОВИХ АВТОМАТІВ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ»
- Кузьма-Качур М.І., Горват М.В.** 603
ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЕКОЛОГО-КРАЄЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
- Куліненко Л.Б., Яренчук Л.Г.** 614
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ
- Кучай Т.П., Кучай О.В., Біда О.А.** 626
ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
- Макаренко І.Є.** 633
РОЛЬ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ У РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
- Максименко Н.Б., Барило С.Б., Бай І.Б.** 645
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
- Павленко О.А.** 657
СТРУКТУРА УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПІДРОЗДІЛІВ ЗВ'ЯЗКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ
- Паржницький В., Савенко О., Шнюкова І.** 672
ПРОФЕСІЙНЕ ТА ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ МОДУЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

- Погорєлова Т.Ю., Лей Занг** 681
РОЗВИТОК СОФТ-СКІЛЗ ЯК ЧАСТИНА ПРОГРАМ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ЗВО: ДОСВІД КНР
- Сафарян С.І.** 695
ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ У ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ НАВЧАННІ ПЕДАГОГІВ
- Соколенко Л.С., Поштарук Л.І.** 706
АНАТОМІЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ І ЇЇ РОЛЬ У ФІЗИЧНІЙ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ
- Сороколита О.В., Михайлишин Г.Й.** 714
МОДЕЛЮВАННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНІХ КУРСІВ
- Тягай І.М., Махомета Т.М.** 724
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
- Фешук А.М., Галацин К.О.** 732
ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАОХОЧУВАЛЬНИХ БАЛІВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПРИКЛАДНОЇ МЕХАНІКИ
- Черніченко Л.А.** 743
ЗАСТОСУВАННЯ АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИХ МЕТОДІВ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ
- Шевченко С.М.** 751
АКТУАЛІЗАЦІЯ ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНЬОЇ КОНЦЕПЦІЇ Ю. ФЕДЬКОВИЧА ТА С. ВАСИЛЬЧЕНКА В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

СЕРІЯ «Психологія»

- Babchuk O.H., Babchuk M.I., Hramatyk V.F.** 762
PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF PERSONALITY DEVELOPMENT
- Fomina I.S., Los O.M.** 773
THE PARTICULARITIES OF MOTIVATION FOR FOREIGN LANGUAGE LEARNING
- Posatsky O.V., Kalichak Yu.L.** 785
PSYCHOLOGICAL FEATURES OF THE EDUCATION OF SENIOR PRESCHOOL STUDENTS
- Білоус А.А.** 795
КАР'ЄРА В ПОХИЛОМУ ВІЦІ: ГОРИЗОНТИ ЗРОСТАННЯ ТА ПОДОЛАННЯ САМОТНОСТІ

Бойко А.О. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ</i>	806
БортовА.С. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДЛІТКІВ З ГРУПИ РИЗИКУ ТА ПРОФІЛАКТИКА МЕНТАЛЬНИХ РОЗЛАДІВ</i>	819
Григор'єв О.Ю. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРАВОСВІДОМОСТІ ЛЮДИНИ</i>	830
Григор'єв О.Ю. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЇ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПРАВОПОРУШНИКА</i>	842
Колесніченко М.В. <i>ФРАКТАЛЬНА ТЕРАПІЯ: ПРЕД'ЯВЛЕННЯ МЕТОДУ</i>	853
Кулаковський Т.Ю., Гаркавенко Н.В., Чумаченко О.Ю. <i>ПСИХОЛОГІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ІМІДЖУ КЕРІВНИКА</i>	872
Симоненко С.М., Костюніна О.В., Кутінова П.В. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ДОВІРИ ДО СЕБЕ З ПРОФЕСІЙНОЮ ІДЕНТИЧНІСТЮ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА</i>	880
Терентьєва Н.О., Велієва Д.З. <i>ВИВЧЕННЯ ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	892

УДК 378.046:140-82

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10\(38\)-695-705](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-695-705)

Сафарян Світлана Іванівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовно-літературної освіти, Інститут післядипломної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, м. Київ 18/2, 04053, тел.: (099) 038-65-64, <https://orcid.org/0000-0001-81-42-8321>

ПРОБЛЕМИ ДИТЯЧОГО ЧИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ У ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ НАВЧАННІ ПЕДАГОГІВ

Анотація: однією із актуальних проблем сьогодення є зниження інтересу до читання як у дорослих, так і дітей, що може призвести до серйозних наслідків як у розвитку суспільства загалом, так і окремих особистостей. Крім того, відсутність читання, його недосконалість загрожує і освітнім процесам, призводячи до суттєвого зниження рівня освіти. Стаття присвячена розгляду основних аспектів підтримки та розвитку дитячого читання в Україні, аналізу конкретних шляхів розв'язання цієї проблем у післядипломному навчанні педагогів. Обґрунтовано думку про те, що сучасного вчителя необхідно навчити вирішувати проблеми дитячого читання як у своїй професійній освітній діяльності, так і у роботі з батьками дітей. Зокрема зазначено, що вітчизняна післядипломна педагогічна освіта нині має надати педагогам знання щодо теоретичних, психологічних, практичних аспектів дитячого читання та необхідний інструментарій для залучення дитини до читання в умовах сьогодення. У статті проаналізовані основні напрями роботи із вчителями у післядипломному навчанні: із широким колом педагогів різних спеціальностей, які дотичні до проблем дитячого читання (як класні керівники, як вчителі окремих навчальних предметів нефілологічного спрямування) та із вчителями-словесниками, які напряду пов'язані із підтримкою дитячого читання відповідно до змісту шкільних курсів літератури. Доведено та обґрунтовано думку про те, що навчання всіх категорій педагогів у післядипломній освіті варто розпочинати із з'ясування причин відсутності у сучасної дитини бажання читати та перераховані основні причинами цього явища. Також у статті наведені конкретні поради щодо розвитку дитячого читання та анкета для батьків.

Ключові слова: дитяче читання, післядипломна освіта, комунікативна культура, сенсорна модальність, зорове сприймання, дислексія, літературна освіта

Safarian Svitlana Ivanivna candidate of Pedagogical Science, associate Professor, Department of Language and Literature Education, In-Service Training Institute, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Bulvarno-Kudriavska, 18/2, 04053, tel.: (099) 038-65-64, <https://orcid.org/0000-0001-81-42-8321>

PROBLEMS OF CHILDREN'S READING AND WAYS OF SOLVING THEM IN THE POSTGRADUATE TEACHERS EDUCATION

Abstract: one of the urgent problems of today is a decrease in interest in reading both among adults and children, which can lead to serious consequences both in the development of society in general and individual personalities. In addition, the lack of reading, its imperfection, threatens educational processes, leading to a significant decrease in the level of education. The article is devoted to the consideration of the main aspects of the support and development of children's reading in Ukraine, the analysis of specific ways of solving these problems in the postgraduate training of teachers. The opinion that the modern teacher needs to be taught to solve the problems of children's reading both in his professional educational activity and in his work with parents of children is substantiated. In particular, it is stated that domestic postgraduate pedagogical education should now provide teachers with knowledge of theoretical, psychological, and practical aspects of children's reading and the necessary tools to engage children in reading in today's conditions. The article analyzes the main areas of work with teachers in postgraduate studies: with a wide range of teachers of various specialties who are related to the problems of children's reading (as class teachers, as teachers of certain educational subjects of a non-philological orientation) and with lexicographers, who are directly related to supporting children's reading in accordance with the content of school literature courses. The opinion that the training of all categories of teachers in post-graduate education should begin with the clarification of the reasons for the modern child's lack of desire to read has been proven and substantiated, and the main reasons for this phenomenon are listed. The article also contains specific advice on the development of children's reading and a questionnaire for parents.

Keywords: children's reading, postgraduate education, communicative culture, sensory modality, visual perception, dyslexia, literary education

Постановка проблеми. Історія розвитку людства переконливо доводить, що читання є важливим чинником різних сфер людської діяльності: освітньої, пізнавальної, інформаційної, творчої, професійної. Проте нині у світі відмічається тривожна тенденція зниження інтересу до читання як у дорослих, так і дітей. Безумовно, якщо людство перестане читати - це неминуче призведе до серйозних наслідків і у розвитку суспільства загалом, і у розвитку індивідуальних потреб та запитів окремих особистостей. Зниження інтересу до читання, яке дозволяє зберігати і передавати знання, історію та

культурні цінності, напряму пов'язане із втратами у спільному культурному досвіді людства, набутому протягом минулих епох. Також відсутність читання, або його недосконалість, несе загрозу і освітнім процесам, що в результаті призведе до суттєвого зниження як рівня освіти, так і загального розвитку суспільства.

Отже, проблема втрати інтересу до читання, особливо у дітей, є нині надзвичайно актуальною і вимагає активного розв'язання у багатьох аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні вітчизняні та зарубіжні наукові дослідження присвячені розгляду актуальних проблем: популяризації читання дорослих та дітей (Бортнюк О., Булах Т., Циганок О., Фейфей Д.); психології читання (Сверстюк Є., Чепелева Н.); культури читання (Антоник О., Будник О., Проценко Т., Лі Л., Седо Д.Р., Фуллер Д.); мотивації до читання та розуміння прочитаного (Горошкіна О., Гладішев В., Ситченко А., Гатрі Дж., Вігфілд А., Гонкс М.). Дослідженню проблем модернізації шкільної літературної освіти та читацької діяльності учнів присвячені роботи А. Градовського, О. Ісаєвої, С. Жили, Ж. Клименко, Г. Островської, В. Шуляра, Т. Яценко тощо. Попри таку широку палітру досліджень означеної проблеми, у вітчизняному освітньому просторі недостатньо висвітлені конкретні шляхи її подолання із залученням значного вчительського потенціалу.

Метою статті є аналіз шляхів розв'язання проблем дитячого читання у післядипломному навчанні педагогів, адже сучасного вчителя необхідно навчити вирішувати проблеми дитячого читання як у своїй професійній освітній діяльності, так і у роботі з батьками дітей.

Виклад основного матеріалу. Нині втрата в суспільстві інтересу до читання набула загальнодержавного значення. Читання потребує вагомій підтримки з боку кожної держави. Зокрема, Кабінетом Міністрів України 3 березня 2023 року було схвалено Стратегію розвитку читання до 2032 року «Читання як життєва стратегія» та затверджено операційний план її реалізації на 2023-2025 роки. В Стратегії зокрема підкреслюється: «Набуття звички читання як щоденної практики, а також формування читацької грамотності визначають можливості для якісного здобуття освіти, розвитку критичного мислення, самореалізації особистості та загалом більшої задоволеності життям в умовах інформаційного перенасичення, нестабільної політичної чи економічної ситуації в державі. Крім того, читання є одним із ключових чинників розвитку людського потенціалу» [3, с.5]. Реалізація Стратегії має відбуватися у двох основних напрямках: по-перше, шляхом підтримки та розвитку книжкової екосистеми; по-друге, шляхом формування навичок і потреби в читанні, коли люди обиратимуть читання як свідому та регулярну практику для дозвілля, навчання і розвитку.

Для шкільної літературної освіти та підтримки дитячого читання вагомим є саме другий стратегічний напрям, завданнями якого визначено:

- забезпечення постійної інтерактивізації процесу розвитку інтересу до книжки;

- створення умов для оволодіння різними читацькими техніками, інноваційного розвитку читання на рівні загальної середньої освіти;
- популяризація читання як чинника розвитку критичного мислення та інструменту досягнення успіху у навчанні та житті;
- забезпечення збору, оброблення, узагальнення, аналізу та моніторингу інформації щодо читання здобувачами освіти;
- сприяння процесу долучення України до моніторингових досліджень читацької грамотності різних категорій здобувачів освіти, передусім PIRLS, TIMMS, PISA.[3, с.9]

Ефективне виконання педагогами перерахованих завдань можливе лише за умови їхньої якісної підготовки до вирішення актуальних проблем підтримки дитячого читання. Вітчизняна післядипломна педагогічна освіта нині має активно долучитися до вирішення цих завдань і озброїти сучасного педагога необхідними знаннями щодо теоретичних, психологічних, практичних аспектів дитячого читання необхідним інструментарієм для залучення дитини до читання в умовах сьогодення.

У післядипломному навчанні означену проблему слід вирішувати у трьох основних напрямках:

- у роботі із широким колом педагогів різних спеціальностей, які дотичні до проблем дитячого читання (як класні керівники, як вчителі окремих навчальних предметів нефілологічного спрямування).
- у роботі із вчителями-словесниками, які напряду пов'язані із підтримкою дитячого читання відповідно до змісту шкільних курсів літератури;
- у роботі із вчителями початкової освіти та вихователями дошкільних освітніх закладів, які залучені до процесів дитячого читання;

Розглянемо їх більш детально. Зокрема, навчання всіх категорій педагогів у післядипломній освіті варто розпочинати із з'ясування причин актуальної проблеми сьогодення – проблеми дитячого читання, вірніше відсутності у сучасної дитини бажання читати. Ми пропонуємо ознайомити педагогів під час навчання на курсах підвищення кваліфікації із основними причинами небажання дитини читати, оскільки, щоб вирішувати якусь проблему, потрібно про неї знати в деталях.

1.Нині ми часто чуємо нарікання дорослих – «діти не читають». Нарікання ці різної тональності – «зовсім не читають», «читають лише тоді, коли їх змушую», « читають, але не те, що треба», «читають не так, як ми».

Загальновідомо, що учні, які зараз навчаються у школі є, так званими, «цифровими дітьми», які викликають у батьків неабиякі подив та тривогу. Адже багато з них інтернет-залежні, гаджети замінюють їм живе спілкування і читання книг. Це представники нової комунікативної культури. Зміни комунікативних культур та технологій, які періодично відбуваються в історії людства - це цілком природній процес. Нині ситуація складна, тому що ми перебуваємо на самому початку такої чергової зміни. Саме зараз

змінюється певна сенсорна модальність – діти вже не читають, а в основному переглядають. Процес читання завжди пов'язаний із уявою: читаючи, ми маємо уявляти те, про що читаємо. У процесі читання, відкриваючи книжку, ми бачимо графічні символи, які потрібно розшифрувати та співставити із поняттями. І ці дії мають відбуватися доволі швидко. Процес читання зовсім не простий: необхідно встигати слідкувати за сюжетом, а щоб сюжет сподобався – мозок має співставити прочитане з уже пережитим особисто. Це не проста робота для мозку, який не завжди любить складно працювати. Значно простіше отримати задоволення від перегляду готового продукту. При перегляді, який по суті є зовсім іншим типом сприймання – уява не потрібна, адже сигнал безпосередньо надходить у потиличну кору головного мозку. Зоровому сприйманню не потрібно навчатися і не потрібно докладати зусиль. У результаті ми, поступово відмовляючись від уяви, переходимо на зоровий реєстр.

2. Крім того, дитина може не читати через погано розвинуті вольові якості. Щоб читати, необхідно докладати зусиль. Потрібно навчитися читати, мати уяву, затрачувати розумові зусилля (уявляти героїв, переживати з ними якісь події, призвичаюватись до авторського стилю тощо). Набагато простіше отримати яскраві враження під час перегляду коміксів чи аніме: враження є і особливо думати не потрібно.

Для людського мозку страшніше від складної роботи може бути лише, так званий, сенсорний голод. Саме в цьому є відповідь на запитання, чому покоління старших людей читали, а сучасні діти – ні. Раніше люди завжди перебували у стані легкого сенсорного голоду: оточуючий візуальний простір був спокійним: неяскраві речі, іграшки, меблі (все в основному коричневих, чорних, білих тонів); нечисленні телеканали, дозовані у телепрограмах мультфільми та дитячі фільми. Для мозку, який ріс, і вимагав вражень, пропонувався вихід – книжка. У багатьох героях дитячих книжок, діти впізнавали себе, свої дії та вчинки, легко вибудовуючи асоціативні ряди, розуміючи прочитане, отримуючи від нього задоволення. У сучасних дітей різко збіднів власний досвід в організації активного дозвілля, натомість значно збагатився сенсорний простір: яскравий одяг, іграшки, постійні візуальні подразники (рекламні щити, листівки, мультфільми, музика, аніматори, ігри). Все це начебто розважає дитину, але водночас і стомлює, призводячи до проблем читання у цифрових дітей.

3. Також значимою проблемою дитячого читання є наявність певних функціональних порушень процесу читання, які, за висновками авторитетних науковців та вчителів-практиків, виявлені майже у 80 відсотків сучасних дітей шкільного віку. Переважно, ці порушення пов'язані із різними проявами дислексії, що впливає на читання, письмо і грамотність. Це - часткова відсутність навичок читання, зв'язана з ураженням або ж недорозвинутістю

певних ділянок кори головного мозку. При дислексії дитина читає з дефектами, не вловлюючи змісту прочитаного. Науковці доводять, що у кожному десятому випадку печатний текст не впливає на його засвоєння. Універсальний спосіб – книга і читання – для одного з десяти випадків не спрацьовує, ці учні не здатні вчитися із книжкою у руках, вони не бачать смисл у тексті, не розуміють його, не використовують для свого задоволення і користі.

Психологи сформулювали декілька причин виникнення і розвитку дислексії у шкільні роки: серед них і складні методики навчання навичкам читання і письма. Чим складнішими вони будуть, тим вищий показник дислексії.

Після розгляду причин небажання читати, необхідно навчити педагогів вирішувати проблеми дитячого читання. Методисти слушно зауважують, що читацька діяльність школярів у сучасних умовах потребує керівництва нею з боку не лише вчителя, а й батьків. Педагогів необхідно навчати допомагати батькам розвивати в їхніх дітей потребу у читанні. Як же зробити, щоб дитина читала?

Найперше, що, на жаль, спадає на думку батькам – примушувати силоміць, установлюючи ліміт прочитаних сторінок, жорстко контролювати. Саме такий, на примусовій основі, стиль стосунків породжує все нові проблеми. Дитина починає або вчитися гірше, втрачаючи будь-який інтерес до читання, або навпаки напружує себе навчанням, додатковими заняттями, просто втрачаючи смак простих дитячих розваг, а все для того, щоб батьки пишалися нею, повірили в неї – і нарешті залишили у спокої.

Отже, примушувати – марно. Що ж тоді робити? Можна скористатися такими порадами, які педагогам варто донести до батьків дітей:

1. Насамперед, батькам необхідно відмовитися від власних амбіцій. Тип культури змінився, і не всі їхні знання та способи їх здобування знадобляться сучасним дітям. Натомість, потрібно навчитися допомагати дитині емоційно. Батькі мають знати, що сучасні особистості відчувають як і давні люди, адже підкоркові зони мозку розвиваються повільніше, ніж сама кора, а отже емоційне функціонування дитини, як і дорослої людини, не змінюється. Дитині необхідне психічне здоров'я, вона має зростати у родині, де всі спокійні, проводять багато часу разом і підтримують одне одного.

2. Потрібно зменшити навколо дитини зайвий інформаційний шум. Уявіть собі, абстрактного сучасного школяра: зранку на етапі зборів до школи він отримує декілька ударів по зоровому центру мозку (яскравий одяг, яскравий рюкзак, яскраве канцприладдя). Дорогою до школи – ще декілька десятків ударів – яскраві рекламні щити. У школі – навчальні відео, мультфільми, яскраві презентації. Після занять дитина у своїй кімнаті з яскравими меблями та декором «відпочиває» перед виконанням домашніх завдань: дивиться мультфільм або ж грає в гру – часто на гаджеті. Потім

виконує домашні завдання. Мозок дитини після такого яскравого насиченого інформативно дня вже перевтомлений, тому як вона може сприйняти пропозицію «давай ще почитаємо»? Вихід простий – обираючи обстановку дитячої кімнати – зупиняємося на спокійних кольорах, одягаючи дитину – намагаємося уникати товарів кислотних кольорів. Відпочинок – краще на вулиці, в парку, на озері тощо. Гаджети – жорстке дозування на території дитинства.

3. Не примушуйте дитину читати силоміць, книжка має сприйматися як нагорода, а не як примус. Також не примушуйте дочитувати обов'язково книжку до кінця. Якщо бачите, що дитина позіхає, нудьгує - нехай закриває книжку. Не примушуйте сидіти над нецікавою для нього книгою – інакше буде протилежний результат.

4. Нехай дитина читає те, що їй подобається: фантастику, фентезі, п'єси, детективи, гумор. Головне, щоб читання захопило. Пропонуйте ті книжки, які дитині справді будуть цікаві відповідно до віку: Пам'ятайте, що

- діти від **2 до 5 років**: люблять яскраві книжечки з виразними малюнками, де є ритмічні твори – віршики, пісеньки, лічилки тощо;

- з **6 до 8 років**: у цьому віці формуються навички читання, їх цікавлять більш об'ємні твори з великою кількістю персонажів; також цікавляться різними дитячими енциклопедіями з доступним викладом інформації про навколишній світ;

- з **9 до 13 років**: цікавляться історією життя видатних людей (мандрівників, учених, героїв); з'являється інтерес і до морально-етичних питань дружби, кохання, щастя, добра, зла тощо;

- з **14 до 18 років**: визначається власне коло улюблених тем та героїв – це залежить від нахилів, інтересів, особливостей характеру, оточення тощо.

5. Дуже важливою є традиція сімейного читання. Дитина має бачити батьків із книжкою, журналом, газетою, а не лише із гаджетом. Гаджети розвивають пасивне ставлення до оточуючого світу, книжки – активне. Від сімейного читання – велика користь: тренування пам'яті, збагачення мовлення, розширення пізнавальних інтересів, навички співпраці, співтворчості. Це цінний час спілкування з вашою дитиною, коли росте її повага та довіра до вас.

6. Неможливо привчити дитину до читання, якщо дома мало книжок, немає домашньої бібліотеки. Дитячі книжки мають бути доступні для дитини, розміщені на рівні його зросту. Також говоріть про прочитані книжки із рідними, друзями так, щоб дитина це чула. Обговорюючи з дитиною її шкільні справи, звертайтеся до книжок та їхніх героїв. Це призвичаїть дитину знаходити відповіді у книжках, проводити асоціативні паралелі.

7. Урізноманітнюйте процес читання. Додайте до читання елемент гри. Зробіть домашній театр, влаштуйте змагання (обов'язково з призами) – хто більше прочитає чи знайде предметів за картинками; малюйте персонажів,

виріжайте, розфарбуйте. Скористайтеся психологічним принципом «незакінченої дії»: читаючи вголос дитині, зупиніться на самому цікавому місці, покладіть книжку і йдіть, посилаючись на якісь термінові справи. Через деякий час поцікавтеся, чи прочитала дитина далі сама.

8. Допоможіть дитині побачити сюжет книжки з іншого боку: знайдіть в ньому щось незвичне, проводьте паралелі, створюйте несподівані асоціативні ряди. Заохочуйте дитину.

9. Разом відвідайте книжкові крамниці, ярмарки. Якщо дитина обрала книжку, погодьтеся її купити за умови, що вона обов'язково її прочитає або ви читатимете разом.

10. Пам'ятайте, що, за статистикою, читання у ранньому віці позитивно впливає на образний та літературний розвиток дитини навіть через 10 років його життя. Діти, які починають рано читати, здатні краще розуміти та оцінювати новини, складні наукові тексти, різні документи. Розвинуте літературне мислення дозволяє дитині навчатися за печатним тестом. Слабко розвинуті літературні навички ведуть до нереалізованості.

Зрозуміло, що ці поради не вичерпують усіх аспектів проблеми, але завжди варто з чогось починати. Також на батьківських зборах можна провести коротке анкетування батьків, щоб вони могли перевірити, наскільки вирішують проблему читання дитини у родині. В анкеті 12 запитань, на які потрібно дати відповідь «так» чи «ні». Кожна ствердна відповідь «так» оцінюється в один бал.

АНКЕТА ДЛЯ БАТЬКІВ

1. Ви самі любите читати книжки?
2. Ви особисто зовсім мало часу проводите з гаджетами?
3. Ви часто читаєте з дитиною?
4. У вас є сімейна бібліотека?
5. У вас є книжки відповідно до віку вашої дитини?
6. Чи купували ви якісь художні книжки у магазині за останні три місяці?
7. Ви обговорюєте з дітьми прочитане?
8. Чи питаєте ви у батьків друзів вашої дитини, які вони радять книжки?
9. Чи додаєте ви до читання елементи гри?
10. Чи знаєте ви, які твори подобаються вашій дитині?
11. Чи знаєте ви, що ваша дитина має прочитати за шкільною програмою у цьому навчальному році?
12. Чи заохочуєте ви дитину до читання певними цікавими винагородами?

Отриманий бал від 1 до 12 і буде оцінювати ставлення до означеної проблеми:

від **1 до 3** балів – у вас катастрофічно низький рівень вирішення проблеми і вам терміново потрібно щось змінювати у стосунках з вашою дитиною щодо читання;

від **4 до 6** балів – ви трохи цікавитесь проблемою читання у вашій родині, але недостатньо, потрібно поставитися до цього більш відповідально;

від **7 до 9** балів – у вас достатній рівень зацікавленості вирішити проблему читання дитини, але є ще багато моментів, які, ви на жаль, упустили;

від **10 до 12** балів – вітаємо у вас майже все складається у родині, щоб ваша дитина читала. Але пам'ятайте: ніколи немає меж удосконаленню.

Особливої уваги та підтримки у системі післядипломної освіти у контексті вирішення проблеми дитячого читання потребують вчителі літератури, які напряду дотичні до розвитку читацької компетентності учнів. Дослідниця проблеми дитячого читання Т. Дятленко слушно зауважує: «Читацька діяльність школярів у сучасних умовах потребує керівництва нею з боку вчителя. Учені-методисти Л. Мірошніченко, Є. Пасічник, Н. Волошина, О. Куцевол, Г. Токмань та ін. наголошують на важливості забезпечення свідомого ставлення учнів до цього виду діяльності, для цього радять проводити з учнями індивідуальні та групові бесіди про прочитані книжки, з'ясовувати їхні читацькі враження. Отже, роль учителя літератури в організації читацької діяльності школярів важлива і необхідна. При цьому йому необхідно, на наше переконання, досліджувати й враховувати читацьку ситуацію, читацький простір, читацьке середовище, коло читання, що, безперечно, впливає на формування читацької культури школярів».[1, с.27]

Учителю літератури у післядипломному навчанні необхідно допомогти усвідомити, що залучення учнів до читання – це складний і надзвичайно важливий процес, у якому немає й не може бути дрібниць. Ще В.Сухомлинський свого часу підкреслював: «Я тисячу разів переконаний у тому, що успішне навчання в середніх та старших класах залежить насамперед від умінь свідомо читати – читаючи думати й думаючи читати». [4, с.312]

Готувати вчителя літератури до роботи, спрямованої на підтримку дитячого читання, необхідно у відповідності до одного із основних завдань шкільної літературної освіти - підготовки кваліфікованого читача, здатного читати і розуміти текст, орієнтуватися у доступному колі читання, який свідомо обирає книгу як із навчальною, так і поза навчальною метою, різнобічно сприймає та усвідомлює літературний твір. За слушним зауваженням Ісаєвої О. учитель літератури зможе сформувати читацьку компетенцію учнів тільки у процесі вирішення цілого комплексу завдань:

- зацікавлення учнів книжкою, читанням;
- розвиток постійної потреби у читанні;
- формування умінь обирати потрібну літературу;
- створення належних психолого-педагогічних умов для сприйняття та розуміння прочитаного;
- забезпечення необхідних знань з теорії, історії літератури та літературної критики;
- формування навичок аналізу художнього твору;

- розвиток усного та писемного мовлення учнів;
- формування навичок дослідницької роботи [2, с.14]

Учителя літератури слід озброїти ефективним інструментарієм розвитку дитячого читання, яке б:

- збагачувало й поглиблювало мислення;
- розвивало мовлення та комунікативні здібності дитини;
- допомагало учню думати й розуміти інших, а отже – і самого себе;
- залучало учнів до загальнолюдських моральних цінностей;
- збагачувало життєвий та емоційно-чуттєвий досвід;
- формувало почуття, елементи самопізнання, рефлексію та толерантність;
- розкривало творчі здібності та здатність до співпереживання;
- розвивало художній смак дитини, почуття гумору та творчу уяву і фантазію;
- сприяло засвоєнню моральних норм взаємодії між людьми;
- допомагало дитині висловити і розкрити власний внутрішній світ.

Висновки. Підсумовуючи зазначимо, що читання сьогодні є основою освіти й самоосвіти, неперервною навичкою навчання людини протягом усього життя. В останні десятиріччя стрімко зростає обсяг інформації, яку необхідно опанувати для успішної подальшої життєдіяльності, і досягнути власних життєвих цілей та успішно адаптуватися у сучасних умовах зможе особистість, у якій сформовано вміння самостійно здобувати інформацію та використовувати її у власній діяльності. І одним із важливих засобів для досягнення особистих цілей людини в наш час стає читання.

Підтримка читання є важливим стратегічним завданням державної та освітньої політики України. До вирішення цього завдання напряду залучені вітчизняні вчителі, які також потребують необхідної методичної допомоги у справі розвитку дитячого читання. Успішно надавати таку кваліфіковану допомогу покликана система післядипломної педагогічної освіти, яка працює над професійним сталим розвитком педагогічних кадрів.

Література:

1. Дятленко Т. Проблема читання в сучасному інформаційному суспільстві : матеріали І Всеукраїнської наук.-практ. конф., 12 вересня 2019 р., м. Київ / Ін-т педагогіки НАПН України; за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 122 с. 26-29.
2. Ісаєва О.О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів. К.: Ленвіт, 2000. 183 с.
3. Стратегія розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» (розпорядження КМУ від 03.03.2023р. за №190-р). URL: <http://oth.nlu.org.ua/?p=7253> (дата звернення 28.09.2024 р.)
4. Сухомлинський В.О. Я розповім вам казку Філософія для дітей / Василь Сухомлинський; уклад О.В Сухомлинська .Х.: ВД «Школа», 2016. 576 с.

References:

1. Dyatlenko T. (2019). Problema chytannya v suchasnomu informatsiynomu suspilstvi [The problem of reading in the modern information society]. Materials of the I All-Ukrainian science and practice Conf., September 12, 2019, Kyiv / Institute of Pedagogy of the National Academy of Sciences of Ukraine; in general ed. T. O. Yatsenko (pp.26-29). Kyiv: " Orion " [in Ukrainian].
2. Isaeva O.O. (2000) Organizatsiya ta rozvytok chytatskoi diyalnosti sholiariv [Organization and development of schoolchildren's reading activitiesn] (183 h.).Kyiv: "Lenvit" [in Ukrainian].
3. Strategiya rozvytku chytannya na period do 2032 roku «Chytannya yak gytteva strategiya» (2023) [Strategy for the development of reading for the period until 2032 "Reading as a comprehensive strategy"]. Retrieved from [http:// oth.nlu.org.ua/?p=7253](http://oth.nlu.org.ua/?p=7253) [in Ukrainian].
4. Suhomlynsky V.O. (2016) Ya rozpovim vam kazku. Filosofiya dlya ditey/ Vasyl Suhomlynsky, ukl. O.V. Suhomlynska [I will tell you a tale. Philosophy for children/ Vasyl Sukhomlynskyi, incl. O.V. Sukhomlynska] (576 p.). Kharkiv: "School" Publishing House [in Ukrainian].